



# heimwee

★ roelien mulder-stagger

Bloedrood gaat de zon onder achter rose golvende bergenrij. Een fijne kou begint te waaien. Helene du Plessis staat op uit haar rieten stoel en gaat het huis binnen om een shawl te halen. Haar slanke nerveuze vingers rommelen in de la van de toilet-tafel. Rose en wit glanst de zijden lingerie met de crème kant. De shawl, die zij opdiept is van een prachtige donkergele kleur, versierd met motieven in opeenvolgende tinten roodbruin. Het is een shawl, die men graag zou dragen in een herfstig land op vochtige avonden, als de blaren beginnen te vallen, rood en droef. Hij staat Helene, alsof hij voor haar gemaakt was. Helene du Plessis is een opvallende en aantrekkelijke vrouw. Zij heeft donkere ogen, peinzend, soms met een vreemd verdwaalde uitdrukking en een gevoelige, ál

te gevoelige mond. Overgevoelige mensen zijn moeilijk voor anderen. „Ik wou, dat Herman nu eindelijk kwam. Het is kwart voor zes. Hij had al lang thuis moeten zijn!“ Lang en stil is een middag alleen, als er niemand komt, met een luchtig en vriendelijk: „How are you getting on?“ of: „Wel, hoe gaan dit nog?“ „Josuah moet nu maar voor het avondeten zorgen.“ Helene onderdrukt in haar gedachten nog vlug het woord „supper“ — „afschuwelijk Anglicisme!“ denkt ze erbij — „hij moet maar vuur maken ook, het is zo huiverig 's avonds na die hete middagen.“ Zij gaat rusteloos weer naar buiten op de stoep en kijkt uit. Wit en stoffig kronkelt de weg naar omlaag. Beneden ligt Pretoria, rode daken, witte gevels en muren, straten, bomen en groen,

alles omneveld door rook, die uit de schoorstenen opstijgt. De zonnebal is verdwenen, fel en goud fonkelt Venus, een kleine hete zon, in het rose avondvuur.

„Het is boeiend en prachtig, maar vréemd,“ denkt Helene, „als ik hier geboren was, hoe lief zou ik dit alles hebben. Ik zou verschillen opmerken tussen dagen, die ik nu eentonig vind van eendere zonneshijn. Het ruisen van de wind door de bloekombomen zou mij vertrouwd zijn en het zilveren sjirpen van de krekels 's avonds. De koude witte gloed van de vreemde sterren tegen de zwarte hemel zou mij niet angstig maken. De bergen...“

Zij kijkt naar de horizon. De lucht is nog zacht oranje, maar het rood der kimmen is reeds overgegaan in een blauw, dat steeds meer versombert.

Ronde omtrekken hebben de bergen. Wat is daarachter? Weer bergen, aldoor bergen. Die de dalen insluiten.

Het lijkt Helene alsof de rondingen beginnen te zwellen, hoger worden, haar naderen. Het dal beneden wordt dieper en maakt haar duizelig. Ze voelt de angst van een dier in een vreemd huis. Zij loopt naar binnen. Herman? — Nee, zij verlangt niet meer naar hem. Hij is haar vreemd, zoals daags de witte gloeiende hemel en de grauw uitgebleekte berg-ruggen.

„Ons sal maar eet, Josuah.“ Josuah sluipt de kamer binnen en begint de tafel te dekken. Voorzichtig legt hij de voorwerpen neer, de vorken telkens verschuivend, tot ze volmaakt recht naast de borden liggen.

Helene kijkt naar hem — even. In een oogopslag heeft ze hem weer in zich opgenomen, de brede vooruitgestoken mond, de troebele, brutaal-schuwe blik der ogen, het kroeshaar opgedraaid in korrelige wolbosjes, de zwarte handen met de vleesrose nagels en ze voelt, hoe ze hem verafschuwt, of ze 't wil of niet.

Ze heeft het ook niet erg getroffen met Josuah, haar kennissen hebben kaffers, die een goedmoediger of zonniger uiterlijk hebben. 98



Maar Josuah doet zijn werk goed, hij is zwijgzaam en valt haar nooit met zijn opmerkingen lastig. Het haardvuur begint een weldadige warmte te verspreiden. Het hout knappert, grote gele vlammen laaien op. Minet, de langharige Perzische kat zit er voor, de barnstenen ogen fel op het vuur gericht. Als Helene gaat zitten, springt zij spinnend op haar schoot. Dieren worden aangetrokken door haar zachte stem en het stille in haar wezen. Helene neemt Minet in haar handen en drukt het soepele warme kattentlijf tegen zich aan. Zij voelt het snelle kloppen van het kleine hartje.

Het getoeter van een auto doet haar opschrikken. Even later zwaaien de lichtbundels der lampen naar binnen.

Ik wou, dat Herman iemand meebracht, denkt Helene. Zij hoort haar man fluitend heen en weer gaan. Verder weg klinkt, vanuit het donker, het wilde praten en lachen van kaffers.

„Zo Helene. Ja, ik ben laat. Ik ben erg opgehouden, er was een student, die inlichtingen vroeg over 't examen. Wij hebben nog wat nagepraat. Ik heb een verschrikkelijke honger gekregen.“ Als ze tegenover elkaar aan tafel zitten, weet hij reeds, tussen de bedrijven van spiegelei en brood door, haar ontstemming. Haar zwijgen is anders dan gewoonlijk. Beroerd — die buien van haar. In Holland leek het zo eenvoudig de vrouw te trouwen, op wie je verliefd was en haar mee te nemen naar je land. Waarom past Helene zich ook niet aan?! Hij kan haar niet helpen. Het boeiende in haar, het ondoorgrondelijke, dat eens zo betoverend was, het is nu een muur tussen hen geworden.

Zij breekt de spanning en vraagt naar de gebeurtenissen van vanmiddag. Hij vertelt vlug en kort en besluit: „En hier? Niemand geweest?“

„Nee.“

„Waarom ben je niet uitgegaan?“

„Ik heb niet altijd zin in conversatie over babytjes, die komen

99 moeten en wat daar allemaal zo

bij behoort.“ Zij zegt het glimlachend en voorzichtig, bang, de Afrikaner in hem te kwetsen.

„Je overdrijft. Zo zijn de Afrikaanse vrouwen werkelijk niet allemaal. En bovendien — je hebt genoeg Hollandse en Engelse kennissen.“

„Je hebt gelijk — dat is ook zo,“ geeft ze toe.

„Heus, je moet niet thuis zitten, hier, dat doen andere vrouwen ook niet.“

„Ach — al dat teagen en al die oppervlakkige kennissen. Je hebt behoefte aan iemand, die gemeenschappelijke herinneringen met je heeft, die je jeugd kent.“ Hij zwijgt even, denkt stug, opnieuw: Helene moet uitgaan, zich aanpassen. Dan schiet het hem in de zin, dat Helene onder zijn vrienden en hun vrouwen zeer in de smaak valt, zich dus blijkbaar toch niet zó slecht aanpast. Hij voelt zich eensklaps vertederd en trots op haar.

„Helene, denk je niet, dat het straks beter zal gaan — als — als het kind er is.“

Die opmerking, nu, is haar pijnlijk. Een fel rood vlamt plots over haar gezicht.

„Waarschijnlijk wel,“ weert ze verdere bespreking haastig af. Denkt — hij zegt: „het kind“, niet „ons kind“. — Nee, niet ons, niet mijn, maar zijn kind. Want, hier geboren, zal het niet van mij, maar van hem zijn, Afrikaner. Het zal zijn land liefhebben, houden van de bergen, de verre uitzichten en de dorre kleuren. Het zal het verlangen naar Holland niet kennen. Het diepe groen, een bospad met plekken zon, een vochtig weitje tussen sloten, het zal hem onverschillig laten. Hij zal mij nooit begrijpen. Hij zal groot worden in dit land met zijn andere moraal, hij zal lichtzinnig liefhebben.

Ze kijkt even naar haar man — een goed echtgenoot — och nee, ze bedoelt hem niet, ze is alleen maar bang.

„Helene, eet wat fruit.“

Ze schrikt op, neemt een der kleine rode mandarijnen van de schaal en breekt de dunne gladde schaal stuk. Een wolkje fijne

druppels stijgt op, een prikkelende geur verspreidend.

De draad van haar gedachten is afgeknapt, ze bekijkt verstrooid de rose partjes van het mandarijntje.

Dan belt ze Josuah en gaat naar de studeerkamer om een boek te halen. Het vooruitzicht de kille avond bij het haardvuur te zitten lezen, stemt haar een ogenblik prettig. Hier binnen, het is háár huis, met zijn Hollandse warme kleuren, zijn zachte tapijten en perkamente lampen. De deuren zijn dicht, niets van het duister, van het vreemde land kan binnendringen.

Herman — natuurlijk, het blijft een moeilijkheid tussen hen, het andere vaderland, het ongedeeld en onbegrepen verleden. Zij kan toch niet van hem verwachten dat hij haar verlangen zal delen. Het moet haar genoeg zijn dat hij het verdraagt.

Per slot kunnen zij toch tamelijk goed met elkaar overweg.

In Holland heeft zij al deze dingen wel overwogen, maar niet in hun volle zwaarte beseft. Zij hield van Herman, iets brillants, iets vurigs scheen hij te hebben. Charmante manieren, een naïeve levensvreugde en bovenal het lichte bloed hadden haar bekoord.

Dit alles heeft zij sinds lang als niet wezenlijk, als algemeen Afrikaans herkend. De mens zelf daarachter, hij is goed, maar niet al te fijn van aanleg, gecompliceerd of boeiend allerminst.

Het vuur in de haard knappert en ruist, de klok tikt, buiten zingt een krekkel ijl.

Zij slaat haar boek open:

„De bui was over. Geuren van kamperfoelie en opengewoelde vochtige aarde dreven aan. Grote blinkende druppels beefden aan de struiken.“

Helene staart met grote ogen voor zich uit. — Zij loopt met haar vriendin over een weide, op een helderlichte zomeravond. Renny heeft een grote bos jasmijn in haar hand. Spitse sterren, roomkleurig, tussen donkergroen blad. Langs het pad staat een lage struik met hondsroosjes. Renny en



zij plukken ervan, de doortjes steken, de geelrose bloemen verspreiden een geur fris als appels. Nat is het hoge gras, de stengels druipen van de regen. Tussen loodblauwe, overpurperde wolken gaat de zon onder. Witter nog worden nu de witte bloemen, alsof zij licht gaan geven.

„Als ik trouw,” zegt Renny — „maar ik trouw niet. Als ik trouw, moet het iets geweldigs zijn — iets van vuur — iets van de ziel.” Toen was Helene twintig — het is voorbij.

De wind waait en de droppels breken uiteen. Helene is in een bos. Beuken hebben een bast als van zijde zo glanzend en glad. De dennestammen weer zijn ros. Het vochtige hoespad met naalden bedekt, veert onder haar voeten. Tussen de dennen heerst een dodelijke stilte. Het wordt avond, nacht. Zij droomt van een liefde, zo stil, zo diep, zo alles insluitend als dit bos op een zomernacht. Dromen — zij schrikt op — zou

hier wel iemand dromen?

Het is lente, April — de dorre blaren ritselen, nu de lentewind er in woelt, de knoppen der beukebomen zijn nog gesloten, scherpe speren tegen de blauwe lucht. De lage berkjes liepen al uit, ze staan in sluiers van groen. Het goudkleurig licht is onzegbaar teer. Purperbruin is de golvende heide, het zand daartussen, paden, karresporen, droog en wit.

Zomer. Na brandende Junidagen is het gaan regenen, een warme, murmelende regen, dagen, nachten lang. Het klokt en kabbelt in de goten. Het is een regen om in te drinken, in te liggen, in opgelost te worden en te sterven. De beken lopen vol en worden blinkende wateren, varens spiegelen er zich in, witte spiraea en bloeiende braamstruiken. Je voeten zinken weg in de doorweekte paden.

Herfst in de ouderlijke tuin. De dahlia's bloeien in een zilveren

mist, oranje, vleeskleurig, met krullende punten. In grote radvormige webben hangen de rose spinnen, het wrede kruis op de rug. De kleine fijne herfstastertjes zijn van een lila zo teer, dat het aan hemelse kleuren doet denken. Week en groen zijn de volle grasranden, bedauwd met witte droppeltjes, waar de zon in fonkelt.

Enkele rozen bloeien nog.

Hoe mild is het licht, hoe verzoevend, hoe troostend —

Het is Helene, alsof iets in haar verschroeit, haar keel voelt droog aan. Zij zou haar mond willen openen om lichamelijk in te drinken de Hollandse regen. Zij zou het tedere zonlicht van Holland tegen haar wangen willen voelen, tot in haar ziel de troost er van ervaren.

Herman kijkt op en ziet haar sturende, broeiende blik, haar ogen vol verlangen en pijn, als van een gevangen dier. Hij wil iets zeggen, maar weerhoudt zich nog.



Gekweld staat hij op en gaat naar zijn studeerkamer. Onder het werken door herinnert hij zich een gesprek met een neef van Helene, kort voor hun verloving. „Ik ken Afrika en de Afrikaner niet voldoende, maar het lijkt mij een heel ding Helene daarheen te verplanten. Zij is zo typisch Europees.”

„Dat wil zeggen?”

„Europa — de oude wereld, cultuur, verfijning. Bovendien leeft Helene diep en is bijna te ernstig.” Hij had er toen alleen de lof op Helene in beluisterd, de waarschuwing over 't hoofd gezien. Het is te laat, zij zijn getrouwd, samen, maar nog scheiden hen oceanen.

Hermans weggaan heeft Helene uit haar dromen doen ontwaken. Het is haar een opluchting in haar eenzaamheid tenminste alleen te zijn.

Holland — drie weken reizen — drie weken hemel en zee, 'n hut,

het ruisen van de golven tegen de wand der boot — vèr is Holland.

Wanneer zal zij het weerzien? Zij denkt aan Herman, zij denkt aan het kind — een terugkeer is onmogelijk. Zij voelt zich als een schipbreukeling, aangespoeld op een eiland, eenzaam temidden van gastvrije wilden.

In de nacht ligt zij wakker. Haar gedachten dwalen door het ouderlijk huis. Zij ziet de huiskamer voor zich, haar moeder, die bij de tafel zit te lezen, vader met zijn boeken voor zich aan het werk, samen, onder het licht der lamp. Dit is een gezin, dit stille bijeenzijn.

Herman, naast haar, beweegt zich niet. Zij denkt — hij is wakker. Als zij haar hand uitsteekt zou zij zijn haren kunnen aanraken. Beter hem niet te storen, meent zij. Wij kunnen elkaar nu niet helpen. Laten wij dan tenminste voorzichtig voor elkander zijn.

In de zomer wordt het kind geboren. Op een hete middag, in een brandende pijn. Als het voorbij is, heeft Helene het gevoel bevrijd te zijn, ook van een innerlijke pijn. Zij is vermoeid en tevreden. Het kindje heeft vlossig, donker nesthaar en een rood gezichtje. Het is mooi en tegelijk lelijk, eigenlijk is het wonderbaarlijk. Helene houdt het stil tegen zich aan en kijkt ernaar, peinzend. Hoe héél klein is het en hoe levend. De vingertjes bewegen, lichtschiuw nog zijn de grote ogen. Het kindje is van mij, voelt zij verwonderd, door een vreemd geluk ontroerd.

Herman komt bij haar staan en streelt haar hand. Zij trekt de zijne naar zich toe en legt haar wang ertegen.

„Als hij wat groter is, gaan jullie samen naar Holland, naar huis,” zegt hij.

Ze glimlacht en knikt van nee — „Ik zal jou je kindje niet ont nemen.”

## JALOUSIE

door A. POTASSE—KUMMEL.

De jongen heeft een onverwacht geluk gehad. Een grote kinderschaar had een balonnetje opgelaten en degene wiens ballon het verste vloog, kreeg als prijs een vliegmaschine met schroef en lichtjes.

Het grote wonder was geschied. Zijn ballon vloog tot bij de Franse grens en in triomf trok hij met de broertjes naar het grote gebouw, waar de prijsuitdeling plaats had.

Oneindig veel mooier was dit ongedachte geluk dan een kast vol speelgoed.

Enige uren van volkomen vreugde volgden. Toen droeg hij met voorzichtige handjes zijn schat naar buiten.

Zijn vriendjes moesten mee genieten, mee bewonderen vooral, dit grote bezit.

Daar zag ik hem staan, omringd door de kinderen die minder fortuinlijk uit de wedstrijd waren gekomen.

Hij liet het speeltuigje draaien, de lichtjes branden en keek verrukt de kring rond. Doch geen bewonderende gezichten zag hij, zoals hij verwacht had. Een sfeer van vijandigheid, die hij eerst in zijn grote blijdschap niet opgemerkt had, kwam hem tegemoet.

Een jongen beweerde, dat het eigenlijk een „ding van niks” was, een andere dat er véél mooiere in de stad te koop waren.

En de ogen van de kleine jongen zagen nu voor het eerst dat zijn heerlijk bezit eigenlijk een gewoon speelgoedding was, dat in iedere winkel voor een kleine prijs te koop was.

Hij ging het huis weer binnen.

Zijn eerst zo vrolijk gezichtje betrokken. Achteeloos zette hij het pas verworven speelgoed in een hoek. Toen kwam er hortend uit, terwijl zijn lipje verraderlijk begon te trillen: „Ze vinden het geeneens mooi!”

Zo heel weinig was er nodig om een mooi geluk glansloos te maken. Als een gewoon blikken waardoeloo dingetje lag het wonder van enige ogenblikken geleden, omdat de ogen van de kleine bezitter hadden geblikt in een tot nu toe onbekende wereld van afgunst.

De kleine jongen speelde even later weer, alsof geen teleurstelling zijn leventje had verduisterd, doch de vliegmaschine verhuisde naar de zolder in een donkere hoek en over de grote ballonnenwedstrijd werd nooit meer gesproken.

